

Strategia migracyjna dla Polski: stan prac, wyzwania

Monika Prus

Departament Polityki Migracyjnej
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji

23 listopada 2009r.

Strategia Migracyjna Polski – geneza prac i założenia

➤ Cele dokumentu:

- Określenie priorytetów Polski w zakresie migracji
- Zapewnienie spójności działań podejmowanych wobec cudzoziemców

➤ Forum prowadzonych prac:

- Zespół do Spraw Migracji
- Grupa robocza ds. przygotowania Strategii Migracyjnej Polski

➤ Założenia:

- Syntetyczny dokument, wskazujący na kierunki działania państwa w obszarze migracji
- Praktyczny zbiór wytycznych dla administracji, pozwalający na ukierunkowanie i sprawne podejmowanie decyzji m. in. w zakresie legislacji, praktyki administracyjnej, planowania finansowego, koordynację działań różnych resortów w zakresie migracji

➤ Termin: Pierwsza połowa 2010 roku

Strategia Migracyjna Polski – sposób procedowania

➤ Na poziomie grupy roboczej

- Cykliczne spotkania w ramach grupy roboczej (dotychczas 8)
- Możliwość korzystania z pomocy ekspertów
- Dyskusja na podstawie przygotowanych materiałów
- Wnioski wymagające akceptacji wszystkich członków grupy
- Protokoły i sprawozdanie z działalności podczas posiedzeń Zespołu

➤ Na poziomie Zespołu do Spraw Migracji

- Zapozdawanie się z wynikami prac
- Rozstrzyganie kwestii spornych
- Odebranie końcowego dokumentu i podjęcie uchwały o:
 - przyjęciu dokumentu i przekazaniu Prezesowi Rady Ministrów z ewentualnymi dodatkowymi rekomendacjami
 - skierowaniu do Grupy w celu uzupełnienia o dodatkowe elementy.

Strategia Migracyjna Polski – elementy składowe

➤ Stan wyjściowy

- Opis sytuacji faktycznej, prawnej, instytucjonalnej

➤ Zdefiniowanie założeń polityki migracyjnej państwa

- Migracje legalne
- Integracja
- Obywatelstwo
- Przeciwdziałanie nielegalnej imigracji
- Ochrona międzynarodowa
- Emigracja
- Związki pomiędzy migracją a innymi politykami
- Współpraca międzynarodowa
- Funkcjonowanie systemu prawnego i instytucjonalnego, koszty proponowanych rozwiązań
- Konsultacje i współpraca przy określaniu i realizowaniu polityki

➤ Określenie działań długo i krótkoterminowych

➤ Monitoring realizacji polityki migracyjnej

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Legalna migracja – zasady pobytu określonych kategorii imigrantów

- kategorie, które powinny zostać objęte szczególnymi uregulowaniami:
 - obywatele państw członkowskich UE, członkowie ich rodzin, inni cudzoziemcy korzystający z zasady swobodnego przepływu osób,
 - osoby pochodzenia polskiego,
 - członkowie rodzin obywateli polskich oraz cudzoziemcy osiadli w Polsce,
 - małoletni,
 - studenci, naukowcy, absolwenci polskich uczelni,
 - cudzoziemcy prowadzący działalność gospodarczą,
 - imigranci zarobkowi o potrzebnych kwalifikacjach,
 - cudzoziemcy znający j. polski (czynnik integracyjny),
 - osoby objęte ochroną na terytorium RP,
 - przypadki humanitarne, medyczne, ofiary handlu ludźmi współpracujące z właściwymi organami,
 - inne kategorie, które mogą być wyodrębnione na podstawie porozumień międzynarodowych czy partnerstw mobilnych.
- Przyjęto , że wprowadzenie systemu punktowego w chwili obecnej nie miałoby racjonalnego uzasadnienia. Z uwagi na liczne dyskusje w ramach różnych środowisk dot. możliwości wprowadzenia takiego systemu w Polsce, w Strategii powinno znaleźć się odniesienie do braku rekomendowania w chwili obecnej takiego systemu z przedstawieniem argumentów „za” i „przeciw”.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Legalna migracja – studenci

- promocja polskiego szkolnictwa wyższego i rekrutacja kandydatów na studia w Polsce w regionach / państwach - zgodnie z priorytetami polityki zagranicznej Polski,
- utworzenie wyodrębnionej jednostki zajmującej się promocją polskich szkół wyższych, rekrutacją oraz udzielaniem wszelkich informacji o możliwościach studiowania w Polsce.
- ustalenie jednolitych wytycznych dla konsułów dotyczących wydawania wiz dla kandydatów na studia w Polsce, celem usprawnienia procedur wyłaniania najlepszych kandydatów,
- stworzenie systemu rekrutacji cudzoziemców – kandydatów na studia w sposób zharmonizowany z działaniami służb konsularnych i odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa,
- ustalenie zasad monitorowania procesu odbywania studiów przez cudzoziemców w Polsce.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Legalna migracja – migracja zarobkowa

- zasada konkurencyjności oraz priorytetu rynku pracy i związanych z tym potrzeb, w tym zwłaszcza ustanowienia mechanizmu systematycznego monitoringu popytu i podaży na rynku pracy.
- przyjmowanie imigrantów zarobkowych powinno odbywać się na zasadzie komplementarności w stosunku do zasobów krajowego rynku pracy,
- utrzymanie zasady reglamentacji dostępu cudzoziemców do rynku pracy z uwzględnieniem zwolnień przedmiotowych i podmiotowych, odpowiednio dostosowanych do potrzeb rynku pracy,
- dopuszczenie w pierwszej kolejności do rynku pracy cudzoziemców posiadających tytuł pobytowy, rokujących nadzieję na przeniesienie tzw. centrum życiowego do Polski oraz uproszczenie przepisów prawnych w tym zakresie.
- utrzymanie preferencji geograficznych, zgodnie z priorytetami określonymi w uchwale nr 2 Zespołu do Spraw Migracji z 15 października 2007r. (kraje wschodniego sąsiedztwa, Bałkany Zachodnie, w dalszej kolejności kraje kaukaskie)

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Integracja

- ustanowienie monitoringu działań podejmowanych w ramach integracji - przy wprowadzaniu nowych instrumentów należy przedstawić system monitorowania ich skuteczności,
- w przypadku grup wymagających szczególnej troski (uchodźcy, osoby objęte ochroną) - utrzymanie systemu dotychczasowego z zastrzeżeniem monitoringu oraz poszukiwania rozwiązań w zakresie dostępu do mieszkalnictwa,
- zaproponowanie kompleksowych rozwiązań w odniesieniu do integracji cudzoziemców poza systemem ochrony międzynarodowej, również z uwzględnieniem możliwości uzyskania obywatelstwa polskiego,
- udział w programach integracyjnych powinien mieć charakter dobrowolny, ale należy wprowadzić system bodźców, zachęających do udziału w programie,
 - system „bodźców” – osiągnięcie pewnego poziomu integracji (np. znajomości języka polskiego) powinien prowadzić do uproszczonego trybu uzyskania tytułu pobytowego wyższego stopnia.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Integracja (cd)

- integracja powinna doprowadzić do możliwości samodzielnego funkcjonowania cudzoziemca w Polsce, nie może być postrzegana tylko przez pryzmat pomocy społecznej,
- kluczowa dla procesu skutecznej integracji jest znajomość języka polskiego,
- szczególny nacisk powinien być kładziony na edukację dzieci – migrantów, funkcjonująca w systemie oświaty instytucja asystenta dla takich dzieci oraz ich nauczycieli powinna być poddana monitoringowi i – w przypadku pozytywnej oceny - przeniesienia na inne działania z udziałem cudzoziemców,
- istotne jest zapewnienie finansowania polityki integracyjnej przez państwo, z komplementarnym wykorzystaniem środków wspólnotowych, w szczególności z Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich,
- integracja powinna być prowadzona na poziomie lokalnym z wykorzystaniem środków pochodzących ze szczebla centralnego, z zastrzeżeniem konieczności zaplanowania i monitorowania działań na poziomie centralnym,
- należy popularyzować działania przybliżające społeczeństwu polskiemu problematykę i specyfikę imigrantów.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Obywatelstwo

- wprowadzenie preferencji i ułatwień dla cudzoziemców pochodzenia polskiego w zakresie dostępu do rynku pracy, przyznawania tytułów pobytowych oraz ułatwień w dostępie do uzyskania obywatelstwa polskiego,
- wprowadzenie preferencyjnych ścieżek w zakresie nabywania obywatelstwa dla określonych kategorii osób (m. in. małżonków osób polskiego pochodzenia oraz osób posiadających znajomość języka polskiego).

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Przeciwdziałanie nielegalnej imigracji

- uznano, że obecne przepisy dotyczące możliwości przeciwdziałania nadużyciom w postępowaniach związanych z legalizacją pobytu są wystarczające. Problemem jest skuteczna ich egzekucja.
- należy wzmocnić system konsultacji wizowych oraz włączyć do tego procesu także procedury związane z udzielaniem wiz krajowych.
- procedury kontroli prowadzonej w trakcie postępowania administracyjnego dotyczącego legalizacji pobytu wymagają usprawnień. Wywiady środowiskowe i kontrole w miejscu zamieszkania, prowadzone przez SG są użytecznym instrumentem weryfikacji stanu faktycznego. Powinny być szeroko stosowane w przyszłości.
- problem uprzedniego informowania pracodawcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli przez PIP dot. legalności zatrudnienia (w tym cudzoziemców) wymaga przeprowadzenia dodatkowych konsultacji.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Przeciwdziałanie nielegalnej imigracji – abolicja i powroty

- przeprowadzenie kolejnej abolicji jest zasadne, wymaga ustalenia dokładnych kryteriów. Projektowane przepisy muszą być zgodne z *acquis* Schengen i z Europejskim paktem o imigracji i azylu.
- problemem do rozstrzygnięcia pozostaje kwestia: na ile abolicja miałaby dotyczyć legalizacji pobytu, a na ile legalizacji dotychczasowej działalności cudzoziemca w szarej strefie i związanych z tym należności ubezpieczeniowych, podatkowych, etc. Rozstrzygnięcie tych kwestii wymaga dodatkowych konsultacji
- w polityce powrotowej istotną rolę powinien pełnić bilans kosztów i efektów w ramach optymalizacji procesu podejmowania tych decyzji. Uznano, że wspomagane finansowo dobrowolne powroty są trwalsze, taniej i skuteczniej rozwiązują problem powrotu imigrantów do krajów pochodzenia.

Strategia Migracyjna Polski – uzgodnienia

➤ Ochrona międzynarodowa

- wskazane jest rozróżnienie przesłanek udzielania pobytu tolerowanego: dotyczących ochrony międzynarodowej oraz ochrony „humanitarnej” (członkowie rodzin, prawo do życia w rodzinie, prywatności, itp.)
- wskazane byłoby wprowadzenie podstawy do działań reintegracyjnych – np. jako zadanie państwowe, które mogłoby być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym, działania reintegracyjne mogłyby obejmować np. naukę języka polskiego, wartości społecznych, obyczajowych, etc.
- wskazane jest dążenie do wprowadzenia systemu mniejszych ośrodków zlokalizowanych w większych, dogodniejszych infrastrukturalnie miejscowościach.
- rozważenie możliwości wprowadzenia instytucji mentora / asystenta dla osób objętych programami integracji
- koncepcja przesiedleń

Dziękuję za uwagę